

Hoogleraar economie
Universiteit van
Amsterdam

"Wie het woord sociaal aan ondernemerschap toevoegt moet zich realiseren dat het om meer gaat dan het traditioneel ondernemen. Natuurlijk is het belangrijk om efficiënt te werken en op de rentabiliteit te letten, maar we mogen niet blijven hangen in de sfeer van financiële calculatie. Het is goed dat corporaties hun eigen broek gaan ophouden, maar ze mogen hun sociale doelstelling nooit uit het oog verliezen. Die doelstellingen maken het werken absoluut niet onmogelijk: elke ondernemer heeft vandaag de dag te maken met beperkingen en moet dus wegen vinden om zijn doelen te bereiken, om hindernissen te overwinnen. Corporaties gaan de fout in als ze zich een ouderwets beeld van het ondernemerschap vormen. Dan lopen ze de kans dingen te doen die maatschappelijk niet aanvaardbaar zijn. Om alleen maar de milieudimensie te noemen. Corporaties hebben óók een verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat wat er aan natuur is, behouden blijft. Iets breder gesteld: ze moeten niet alleen woningen beheren, maar ook de leefomgeving. Het is vreselijk oppassen dat je daarbij niet voor een dubbeltje op de eerste rij wilt zitten en zo verpaupering uitlokt.

Nadrukkelijk zeg ik: om leefbare gebieden te maken van oude wijken in de grote steden is overleg met de bewoners nodig. Of eigenlijk een samenwerkingsrelatie, zoals een goede ondernemer die met zijn werknemers heeft, waardoor beide partijen zich verantwoordelijk voelen voor het resultaat. Je moet zorgen voor de 'klik' tussen bewoners en instellingen. Een man als wijlen Jan Schaefer was de belichaming van deze gedachtengang. En hoewel er maar weinig mensen van zijn kaliber zijn, loopt er toch een boel onvermoed en dus onbenut talent rond in woonbuurten. Veel meer mensen dan je op het eerste gezicht denkt zijn in staat om samenwerking van de 'straat' met instellingen vorm te geven. Corporaties moeten deze nieuwe Jan Schaefers ontdekken, hen opleiden en op de één of andere manier een functionele relatie met ze aangaan. En daarmee bedoel ik iets anders dan het gebruikelijk overleg met bewonersvertegenwoordigingen. Op de werkvloer van de corporaties horen mensen die midden tussen de bewoners staan. Het zal blijken dat die nieuwe Schaefers vaak vrouwen zijn. Zij hebben doorgaans veel affiniteit met de dagelijkse leefomgeving.

Er is overigens ook een financieel belang bij een stabiele sociale structuur in wijken en buurten. Hoe langer je verloedering laat gaan, hoe hoger de maatschappelijke kosten worden die er het gevolg van zijn. De instabiliteit van veel van die buurten is een enorm gevaar voor de samenleving; werkloosheid maakt maatschappelijk een boel agressie los. Zeker bij jongeren die geen perspectief hebben. Ook in dit opzicht kunnen corporaties inhoud geven aan sociaal ondernemerschap. Bij renovatieprojecten kunnen bijvoorbeeld mensen uit de buurt zelf worden ingeschakeld. Ik ben nauw betrokken geweest bij de renovatie van Den Haag Zuid-West, een gebied dat de omvang van een middelgrote stad benadert. Daar is afgesproken om langdurig werklozen bij de bouw te betrekken en ze daarvoor op te leiden. Dit soort sociale belangstelling van aannemers kunnen corporaties stimuleren. Het is hard nodig dat we doorbreken, dat mensen zich niet meer willen scholen omdat ze 'toch' geen perspectief hebben.

Een woning is kortom niet een op zichzelf staand produkt; het heeft een 'ambiance', een sociale context. Verambtelijkt beheer van woningen past daar niet meer bij. De omslag naar sociaal ondernemerschap die corporaties nu maken, is lastig omdat zij verantwoordelijkheden niet meer kunnen afschuiven op derden. Tegen corporaties zou ik willen zeggen: dames en heren, om die omslag waar te maken zijn meer manageriaal georiënteerde medewerkers wel noodzakelijk, maar niet voldoende."

